

Med Friedrich Hölderlin på Athens gator.

- en romantisk joggingtur.

Flickor i dunklet.

Under en kväll då den atenska skymningen snart kommer att lägga sig över Akropolis glänsande marmorkolonner, och fikonträden på Filopappoukullen strax intill, bär mig joggingskorna snabbt förbi Areopagen och de ensamt stirrande kariatyderna - knappt synliga flickor i dunklet.

Det är sen afton i den utbredda staden, som ligger under och framför mina fötter. De utspridda gatstenarna, som skall stättas i den grekiska jorden, ligger staplade. Den smala gågatan i Plaka lyser upp med ett påträngande kommersiellt ansikte.

Här grävs och stängs av. Trafikleder förändras och turister får söka sig andra vägar till heliga platser. Det är förändringens tid; en tid då den heliga marken och de andliga hållplatserna kryddas med modern arkitektur och nyputsade fasader.

Kreativitetens ännu inte tvinnade trådar.

Ovanför mitt dunkande hjärta bär jag med mig *Friedrich Hölderlins dikter*. Hans omedelbara poem glimmar till i mitt inre djup och lägger sig tillrätta, när traditionens tanke möter kreativitetens ännu inte tvinnade trådar.

Nog fick Hölderlin lida med sin sinnesförvirring, sitt inåtvända skådande och avståndstagande, från den s.k. verkligheten.

När han i det mycket tidiga 1800-talet skrev ner sina omedelbara "sånger" lät han orden söka nya vägar i en optimal kreativ hjärnaktivitet. 1801, då 31 år, skapade han ett ordflöde, som i ord förenade det närvarande grekiska landskapet med det tyska.

Hemtrakterna kring Schwaben, där Donau rinner upp, blir en plats för sammanfattning, där existens och mystik faller i varandras armar. Diotima, Friedrich sånggudinna och ställföreträdande kärlek, springer fram ur hans panna. Hon stiger, som en gång Pallas Athena, ur Zeus´ huvud i denna stad, som föds i det grekiskt, antika, gudaljuset.

Hölderlins dikter visar på en massiv poetisk kraft mitt i en tid då klassicismen svepte ett järngrepp över den europeiska kulturen. Poeten och

profeten Hölderlin, tätt sammanfogade, skrev dikter som Germanien, Patmos, Fredsfirande, Vandraren, Ister och vid Donaus källa.

Hölderlin tänjer hjärnlobernas strukturer och låter de antikens tankar strömma rakt in i känslans, emotionella domäner. Den övergripande poetiken förenar Tyskland och Grekland, öst och väst, bibliska referenser och antik mytologi, jord och himmel, frånvaron och närvaro.

Mystikens vingslag.

Negationens ”inte” blir här till en markör för mystikens mäktiga vingslag i hans dikt, som svävar in över okända himmelssfärer, som hos en Dante av Florens eller en Ekelöf av Byzans.

Den mystiska dikten blir som ett medium för profan mysticismen eller en sakral mystik. Det är bara för läsaren att välja utgångspunkt. En punkt, som denna sena afton ångrar fram i mina lungor då jag passerar genom ett Aten från Perikles tid till nutid. En tidsepok, som kolliderar med den moderna europeiska gemenskapens stad, där tunnelbanan är ett synligt ”transportbevis” på arkitektonisk uppdatering.

Men i denna stund söker jag likt den klartänkte Hölderlin söka vila och distans i det jordiska såväl som i det himmelska. Vi behöver ”odlas” och påminnas om att ”hällen behöver slag/ och jorden fåror,/ utan skötsel vore de obrukbara;/ fast vad floden gör/ vet ingen.”

Fredsfirande.

En siarton genomsyrar den långa dikten ***Fredsfirande***. Det är en dikt smyckad med lyrisk skönhet och komplexa metaforer. Ordens rytm klingar med klar diktning och avsikt; en poesi med uppriktigt evangeliskt tonfall, och samtidigt, sammanhållen med fri tanke och logisk skärpa. I diktens mittparti heter det:

Men av det gudomliga

erhöll vi ändå mycket. Flamman sattes

i våra händer, och stranden och havets flod.

mer därtill, ty dessa främmande makter

är oss förtrogna på människors vis.

*Och stjärnorna för dina ögon
leder dig, även om du aldrig skall bli deras like.
Men den Allvetande.
som så mycken glädje och sång uppstår genom,
har en son, rofyllt mäktig är han
och nu igenkänner vi honom,
nu då vi känner Fadern,
och Den höge, världens ande,
nedstigit till människorna
för att hålla högtid.*

Det är en högtid att ta del av i en tvåhundraårig diktskatt. Visserligen hittade man denna dikt först 1954 i London – men ändå.

Hölderlins mytologiska landskap formas till insiktsfulla bilder, som återskapar ett Delfi, Olympia, Korint, eller de egeiska vindarna, som drar genom Cap Sunions tempelrader: Venus vagga och Sapphos grav.

Eller såsom Hjalmar Gullberg för evigt har fjättrat oss vid Thermopyle, Greklands lås, så ock har Hölderlin låtit Hellas och Hesperien flyta samman.

Orfiskt kol.

Vid Propyléerna, Akropolis port, lägger jag på ett extra orfiskt kol under joggingskorna, för att med snabba språng känna de antika sfärerna. Achilles och Aias vilar vid ”havets grottor” och nära ”tinningarna susar vinden”; såsom Hölderlin skriver:

*Även hennes lockar/
löste kvällen, då Gud/
lagt av sig manteln.*

Strax är jag vid Ariane Wahlgrens hus. Jag svettas ut och "lägger" min Hölderlin kärleksfullt vid grinden. Han är trött men lever vidare vid den grekiska marmortrappan. Under en träningsrunda, mellan grönskande fikonträd och friska sykomorer, vilar de poetiska orden.

Ändå måste staden Athen stanna upp. Det pågående bruset skruvas ner och Sokrates uppmaningar kan klinga ljudlöst:

"då stillheten återvänder finns även ett språk!"

Hans Evert Renérius